

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na dneva praznik, izide dan poprej.

Staniš na leto K 10.

1/2 leta . . . . . 5.—
1/4 „ 2.50

Posamične številke stanje . . . . . 8 vin.

Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

.Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Kje so Italijani v gospodarstvu, kje mi?

Mi smo še v Trebuši, oni se pečajo že z vrtnarstvom. V Trebuši, kjer ni niti kolovoza. Cela mala pokrajina, ki bi lahko razvila lepo lesno industrijo, ki bi rada prodala svoje pridelke iz zemlje in z dreva, je odtrgana od celega sveta, niti kolovoza nima. To še v dvajsetem stoletju, v pokneženi grofovini Goriško-Gradiščanski; ali se je čuditi, če pravijo naši deželi dežela neverjetnosti? V Trebuši smo še in za Trebušo smo se morali potegovati tudi v baš minolem deželnozborskem zasedanju. Potreba ceste za Trebušo je tako velika, da smo jo čuli z dveh strani: s točko dnevnega reda dotične seje in še s posebnim nujnim predlogom. Trebuša kaže, kako na sploh je težko za nas Slovence kaj doseči. V vsaki drugi deželi bi bili že zdavnaj odprli pot plodoviti pokrajini, le pri nas je Trebuša še vedno zaprta svetu. Odprta bo sicer, ali je tudi zadnji čas za to . . . .

Italijani že vrtnarijo. Lepše bdele ceste se vijejo po Furlaniji. široke, in iz njih stranske poti na vse strani, vodnjake imajo, kapnice, tržiško ravan jim namaka posebna vodna napeljava, močvirja jim sušijo, mostove gradijo in v velikem obsegu jim regulirajo hudournike in reke. Sedaj hočejo še veliko akcijo v prid vrtnarstvu. Ko se je govorilo v naši goriški zbornici zopet enkrat o vinogradniški mizeriji, ki tlači pred vsem slovenskega vinogradnika, se je dvignil italijanski poslanec dr. Pettarin, liberalec Pajerjevega kopita, in začel je pripovedovati, kako da ta brezobrestna posojila gredo v ogromni večini na slovensko stran. Italijani hočejo za to tudi nekaj imeti, in omenil je zlasti potrebo gojenja vrtnarstva in kar je še pašnikov, naj se spremenijo v senožeti. Če slovenski vinogradniki dobijo posojila za ureditev svojih vinogradov, se mora dati v Furlanijo pa za vrtnarstvo. Ostanek iz Pajerjeve dobe! Pod njim so tako govorili njegovi poslanci, ki niso Slovincem ničesar privoščili, marveč so hoteli imeti vse zase. Slovenski del se je predrzno prikratil, kar grabili in jemali so vse zase. Tako proti Slovincem se je osmelil govoriti v novi zbornici dr. Pettarin. Dobil je bil za to lepo mirno povedano pa poslušeno lekcijo. Dal mu jo je poslanec dr. Podgornik, ki je pokazal, kaj vse se je že storilo za italijansko-furlansko stran in da je zadnji čas, da se da kaj tudi Slovincem. To je bil mrzel curek za dr. Pettarina, ki naj se v bodoče nikoli več ne oglasi proti Slovincem, če noče izzvati proti sebi celega viharja.

Iz njegovega govora pa je stopila v ospredje beseda: vrtnarstvo. Torej pri vrtnarstvu so že: mi še krpamo vino-vrade in iščemo kolovoz za Trebušo . . . . Pri vrtnarstvu; druge panoge imajo dobro obdelane, v svojem gospodarstvu hočejo napredovati odslej posebno v vrtnarstvu. Iz Pettarinovega govora je sledila očitna resnica, z naše strani nebrojokrat že povdarjena, da se je dajalo iz deželnih zalogov v Furlanijo in zopet v Furlanijo, v slovenski del dežele na toliko kot nič. To nam je potrdilo zasedanje v tekočem mesecu: in vrglo na površje bridko resnico: da smo Slovenci še v Trebuši in iščemo kolovoza iz nje, oni pa že vrtnarijo. Tak je uspeh italijanskega dela v goriški deželni zbornici pod vodstvom ranjkega dr. Pajerja. Pred par leti ob volitvah so bili

prepeljali in prenesli svojega starega boga v Zagraj na velik volilni shod. Tam je stal čestitljivi Duce in spregovoril tako fascinujoče, kakor je znal on, o gospodarstvu, o skrbi njegovi in njegove stranke, o skrbi deželnega zbora za gospodarski procvit Furlanije. Obljubil jim je v posebnem gospodarskem programu še celo vrsto gospodarskih pridobitev, lep zelen vrt naj bo Furlanija, obljubil jim je, dobesedno, ... p a r a d i ž. Dr. Pettarinu šumi po glavi paradiz, zato si želi že šetati po vrtovih furlanskega paradiza. Vse dol, vse za furlanski paradiz, in če Slovenec dobi kak nujno potreben tisočak v svoje gospodarske potrebe, morata dva tisočaka v Furlanijo, že za vrtnarstvo! Tako je, tako je bilo ali tako ne sme biti več, pri tem ne sme ostati! Naloga nas vseh, poslancev, drugih politikov in naloga našega ljudstva je ta, da se povsodi, neprestano borimo za povzdigo svojega gospodarstva, združenega z deželnim zborom. V zbornici pa zavladaj s k r a j n a odločnost!

Še enkrat narodnost pri c. kr. državnih železnicah.

Pod tem zaglavjem prinaša »Časopis jugoslovanskih železniških uradnikov« statistiko, ki kaže, kako malo je zastopan slovenski uradniški stan na naši c. kr. državni železnici.

V članku čitamo:

»V 5. številki »Časopisa« smo konstatirali, da proge tržaškega železniškega ravnateljstva merijo 1031 km, da teče od teli prog 1003 km po slovenskih tleh — izvzemši prog Tržič-Cervinjan-Belvedere v dolžini 28 km. — in da teče nadalje 262 km železniških prog beljaškega ravnateljstva po slovenski zemlji, torej skupno 1265 km; konstatirali smo takrat, da bi moralo biti v sorazmerju z onim denarjem, ki ga daje jugoslovanski narod državnim železnicam zastopanih jugoslovanskih uradnikov: v železniškem ministerstvu — 3. v tarifnem uradu — 15, v osrednjem vozovnem uradu — 9 in v generalnem zastopstvu — 3, med tem ko med 1022 sedanji uradniki ni nobenega jugoslovanskega uradnika; konstatirali smo tedaj, da bi moralo biti po sorazmerju prog v beljaškem ravnateljstvu — 147 slovenskih uradnikov, v tržaškem ravnateljstvu po sorazmerju prebivalcev 328 jugoslovanskih uradnikov, 80 uradnikov laške in le 13 uradnikov nemške narodnosti. Vse to smo takrat statistično konstatirali. Ali za našo statistično konstatirano se ni zmenil nihče. To vidno omalovaževanje slovenskega železniškega uradnika, nam ne vzame poguma, da se ne bi danes znova ozrli na uradne podatke od 31. decembra 1912.

Po podatkih tega dne je šlo beljaško ravnateljstvo 700 uradnikov. V sorazmerju s progami, tekočimi po nemški in slovenski zemlji, bi moralo biti pri tem ravnateljstvu 154 ali 22% slovenskih in 546 ali 78% nemških uradnikov. A kako je v resnici? Tako žalostno, da nas je sram povedati: med 700 uradniki s o s a m o reci in piši s a m o trije slovenski uradniki. Je to za slovenski narod tako sramotna številka, da si sramotnejše misliti ne moremo in govoriti jasno, kam jadra slovenski narod na Koroškem, in ko odidejo ti trije uradniki, ne bo več slovenskega železniškega uradnika na Koroškem, ker slovenskega naraščaja ni nika-

kega. Usoda slovenskega železniškega uradnika pri beljaškem ravnateljstvu bo tedaj v doglednem času zapečaten, če, no, ja, če se slovenski faktorji ne zganejo . . . .

Poglejmo sedaj tržaško železniško ravnateljstvo.

Tržaško železniško ravnateljstvo šteje glasom statistike od 31. decembra 1912: 458 uradnikov, uradniških aspirantov, volonterjev in honorarnih uradnikov. V sorazmerju prog, ki teko samo po slovenskih, hrvatskih in laških tleh, bi morali biti uslužbeni samo uradniki slovenske, hrvatske in laške narodnosti. Toda oziramo se rajši na prebivalstvo, stanujoče v okrožju tržaškega ravnateljstva, da se nam ne bo predbacivalo kdaj od nemške strani nepravilnosti.

V dokaz razmerja uradništva, kakor bi moralo biti, naj nam služi sledeča razpredelnica:

Prebivalstvo trž. žel. ravnateljstva: Slovenci in Hrvatje: 1.553.781; uradništva bi moralo biti v odstotkih: 77.97%; v številu 357.

Italijani: 374.892; uradništva bi moralo biti v odstotkih: 18.99%; v številu 86.

Nemci: 60.073; uradništva bi moralo biti v odstotkih: 3.04%; v številu 15. Skupaj 458.

Konstatiramo torej še enkrat, da bi moralo biti v sorazmerju s prebivalstvom pri težaškem železniškem ravnateljstvu: 357 uradnikov slovenske in hrvatske, 86 uradnikov laške in 15 uradnikov nemške narodnosti.

Kako pa je v resnici, naj nam svedoči naslednja razpredelnica:

Narodnost: Slovani 145, v odstotkih 32; moralo bi jih biti po številu 357; v odstotkih 77.97; torej jih je manj 212.

Italijani: 51, v odstotkih 11; moralo bi jih biti po številu 86, v odstotkih 18.99; torej jih je manj 35.

Nemci: 262, v odstotkih 57; moralo bi jih biti po številu 15, v odstotkih 3.04; torej jih je več 247.

Ponovno torej konstatiramo, da bi moralo biti v tržaškem ravnateljstvu 357 uradnikov slovenske in hrvatske narodnosti, jih je pa samo 145, torej manj 212 uradnikov; laških uradnikov bi moralo biti 86, jih je pa 51, torej manj 35; nemških uradnikov je 262, po statistiki prebivalstva bi jih moralo biti 15, torej jih je 247 več. Pri sedanjem razmerju uradništva je skoraj polovica več uradnikov nemške narodnosti kakor pa uradnikov slovenske in hrvatske narodnosti.

To se nam je zdelo potrebno znova pibiti, da znova pokažemo slovenski javnosti, kako zastopljen je jugoslovanski uradnik pri c. kr. državnih železnicah, pri državnem podjetju, ki naj služi v prvi vrsti ljudskim interesom in ne vsenemški propagandi do morja Adrijanskega, kakor so tržaški nemški tovariši pred kratkim v svojem uradniškem časopisu jasno povedali pred vso javnostjo.

Preganjanje jugoslovanskega dijaštva

Iz Zagreba pišejo v »Südslavische Rundschau«:

»Policijske in sodne oblasti vodijo preiskavo proti jugoslovanski dijaški počitniški zvezi; na Sušaku sta bila aretirana dva člana odbora in jeden izmed teh,

Slovenec, je bil policijsko izgnan na pet let, drugi, Hrvat, iz Dalmacije, je bil izročen sodnji. Vzroki za to postopanje policije so doslej neznan, kajti delovanje počitniške zveze je bilo vse prej nego protipostavno. Počitniška zveza ni nikako društvo v pravem smislu. Spoznavši veliko vrednost počitniškega potovanja, se je oprijelo jugoslovansko materijelno ponajveč slabo stoječe dijaštvo samopomoči. Že pred leti je prišlo med dijaki posameznih okrajev do dogovorov, stremečih po tem, da si zagotove medsebojno gostoljubnost. Slovensko dijaštvo je poskusilo potem prvo organizacijo prijateljev potujočih dijakov. Izdana je bila knjižica, ki je vsebovala imena dijakov, oziroma njihovih starišev, v raznih krajih, ki so bili pripravljeni sprejeti potujoče dijake; vsebovala je tudi razne praktične mišljaje za izvedbo potovanja. Ideja se je izkazala za jako dobro in je pospešila veselje za potovanje dijaštva. Vedno številnejše so segali dijaki po potni knjižici in tudi število gostoljubnih prijateljev se je množilo na razveseljav način. Inštitucija se je povsela v stalno in dobila ime »počitniška zveza«. Polagoma se je razširila in dandanašnji ima v vseh jugoslovanskih deželah v večjih in manjših krajih gostoljubne prijatelje, ki so pripravljene sprejeti gostoljubno potujočega dijaka, mu služiti za vodnika, pred vsem pa mu dati prenočišče.

To koristno napravo preganjajo sedaj oblasti in slutijo v njej celo »taino zvezo« . . . . Tako vsaj se zatrjuje. V resnici na gre za to, da bi oplušili mladino in uničili vedno tesnejše vezi med hrvatskim, slovenskim in srbskim dijaštvom; v ta namen jim a priori podtikajo nedovoljene motive in protipostavne namene.

Uspeha ta nasilna sredstva ne dosežejo. Nasprotno, še pomagala bodo, da se jugoslovansko dijaštvo združi še tesneje.

Na vseučilišču v Zagrebu je bila uvedena te dni akcija, ki ima namen združiti vse svobodnostne, ideje hrvatsko-slovensko-srbske narodne edinosti pripoznavajoče skupine dijaške mladine. V tej smeri se vodi sedaj pozajanja med jugoslovanskim dijaštvom v Zagrebu, Pragi, na Dunaju, v Gradcu. Nova organizacija si postavi tudi politični program, ne bo pa tvorila nikake nove politične stranke in ne prikloni se nikaki že obstoječi. Voditelji tega gibanja so že izdali oklic na akademično mladino v gorenjem smislu. Tudi na nekem zborovanju zastopnikov srbskega in hrvatskega dijaštva v Serajevu se je govorilo o vprašanju organizacije skupne jugoslovanske akademične mladine na svobodno-napredni in narodni podlagi. Na tem zborovanju se je povdarjala tudi zahteva zblizanja srbskih in hrvatskih strank.

Nemška okrožnica c. kr. okr. glavarstva v Gorici na župnijske urade.

C. k. okrajno glavarstvo v Gorici je z dopisom dne 6. oktobra t. l. št. 3832/II. vsem župnijskim uradom sledečo okrožnico:

K. k. Bezirkshauptmannschaft
Zl. 3832/II.

Stellung 1914. Vorarbeiten.

Görz, am 6. Oktober 1913.

An sämtliche Pfarr- bezn. Matrikenämter des pol. Bezirkes Görz-Umgebung.

Behufs Vorzeichnung der in das stellungspflichtige Alter tretenden Personen werden den P. T. Herren Matrikenführern die Auszüge aus den Tauf- und Sterbematrizen (M 1 und 2) der im Jahre 1893. Geborenen zur Ergänzung im Sinne des § 25. Punkt I der W. V. I. T. mit der Aufforderung übermittelt, dieselben spätestens bis 20. Oktober l. J. den Gemeindevorstehern zu übermitteln.

Für den k. k. Statthaltereirat:

Podpis: nečitljiv.

Ali smo v Berlinu? Koliko gospodov duhovnikov pa je zavrnilo takšno okrožnico in zahtevalo slovenskega uradovanja? Najbrže nobeden.

Kdaj bode torej konec nemškega uradovanja s Slovenci s strani politične oblasti? Proč z nemškim uradovanjem tudi pri župnih uradih, ako imajo gospodje res narodnost tudi v srcu. Proč tudi z latinškimi uradnimi pečati! »Po njih delih jih boste sodili!«

X.

Slovensko gledališče v Gorici.

»Charleyeva teta.«

V nedeljo je bilo veselo v »Trgovskem Domu«. Dramatični odsek goriškega »Sokola« je otvoril svoje letošnje delovanje z burko »Charleyeva teta«. Da je bila prva predstava burka, ni pri naših gledaliških razmerah nič čudnega. Zlasti prvi večer se je šlo za to, da pride občinstvo v kolikor mogoče velikem številu v gledališče, da se dramatski odsek vpelje kolikor mogoče dobro. To se je odseku v polni meri posrečilo. Obisk je bil jako dober, nekoliko je k temu pripomogel tudi demokratični značaj »Sokola«, kateri demokratizem še vedno nekaterim iz »gornjih 10.000« ne diši. — Igralci so svojo nalogo izborna rešili. Dasi diletanti, so mestoma igrali boljše kakor igralci po poklicu. Igra sama ima tudi nebroj neskončno komičnih zapletljivih in point, tako da je vsaki hip nastal v dvorani pravcati orkan smeha. Vsi igralci brez izjeme so se dobro naučili svojih vlog, kar je prvi predpogoj za dober nastop. Le tu pa imamo opaziti, da so nekateri premonotonno in prehitro govorili, mimika bi morala biti mestoma izrazitejša, zlasti pa prehod iz enega razpoloženja v drugo bolje niancirano. Vendar to so malenkosti, ki se bodo dale, upamo, kmalu odpraviti! Ugajale so nam zlasti od gospodičen Kitty (g.čna Škrabarjeva) Ana (g.čna Černigojeva) Donna Lucia (g.čna Kapusova) Barilijeve, od gospodov pa Charleyeva teta (g. Saurig), Spettique (g. Sedej), Jack (g. Škrabar) in Charley (g. Stanavov). Pohvaliti moramo tukaj, da so igralci v svojih oblekah jako dobro pogodili milij aristokratske angleške družbe. Maske so bile dobre, edino Spettiqueja in lorda Chesneya bi radi videli starejšega.

»Sokol« se ni strašil denarnih žrtev, da je opraviel oder kolikor mogoče ukusno. Vse tri scenerije so bile lepe in oddahnili smo se zlasti, ko smo videli, da ni bilo treba v nedeljo igrati v sicer jako stari in častivredni, toda neokusni sobi, katero smo videli pri vseh dosedanjih predstavah. Želimo, da bi se dramatski odsek vstrajno držal na tako lepo započeti poti ter nam nadalj kmalu tudi kaj vsebinsko globokejšega kakor burke.

Balkan.

Austrijski ultimatum Srbiji. — Nova vojna nevarnost odstražena.

Zopet smo v ostrem konfliktu s Srbijo. Pred kratkim je bil Pašič na Dunaju in sodilo se je, da so nastali dobri odnosi med Avstrijo in Srbijo ter da se izvrši brez drugih konfliktov zavrnjenje albanskih roparjev s srbske zemlje. Albanci so napadali Srbe in ti so jih nagnali nazaj, ni pa bilo drugače mogoče ubraniti se albanskih napadov nego s tem, da je Srbija pustila nekaj svojih čet na albanskem teritoriju. Tu je bila pa zopet lepa prilika za naše diplomate, pokazali Srbiji vso svojo mržnjo. Te lepe prilike niso smeli seveda opustiti!

Kar nakrat je avstrijski chargé d'affaires v Belgradu, Storck, ki nadomestuje na dopustu se nahačajočega poslanika Ugrona, izročil srbskemu ministerskemu predsedniku in zunanjemu ministru Pašiču verbalno noto, v kateri Avstrija zahteva, da se morajo srbske čete tekom 8 dni popolnoma umakniti z ozemlja avtonomne Albanije. To je bilo 18. t. m.

Tudi italijanski poslanik v Belgradu je na ukaz svoje vlade interveniral pri srbski vladi in jo nujno opozoril, da mora umakniti svoje čete iz avtonomnega albanskega teritorija. Vendar pa se je Italija krčevito ubranila želje avstrijsko-ogrskje vlade, da bitudi ona izročila Srbiji ultimatum.

V oficijoznih krogih dunajskih se je k tej verbalni noti pristavljalo: Demarša Avstrije v Belgradu se je izvršila kot zadnji resni avstrijski korak napram Srbiji. Če bi Srbi tekom zahtevanega roka ne vstregli zahtevi Avstrije, bo sledil verbalni noti uradni ultimatum iste vsebine, ki bo dal Srbiji le par urna razpolago za premislek.

To postopanje Avstrije je vzbudilo povsodi presenečenje. Italija je res intervenirala pri velevladnih, naj skupno zahtevalo v Belgradu umaknitev srbskih čet iz Albanije, pri tem pa je Italija svarila Avstrijo pred kakimi prenačljenimi koraki. Italija in Nemčija sta izjavili, da vprašanje umaknitve srbskih čet iz Albanije ni stvarno tako nujna. Srbija je zagotovila, da se bo držala londonskih sklenov, ali Avstrija je čutila potrebo, nastopiti svojo rot proti Srbiji in tu imamo konflikt, velika nevarnost za novo vojno na Balkanu. Srbija pa računa hladno s položajem in zgodilo se je, kar smo pričakovali, in kar poročamo v nastopnih vesteh:

Srbija se je udala.

Srbi se umaknejo iz Albanije. — Generalni tajnik v srbskem zunanjem narodu, Štefanović, je obvestil včeraj zastopnika avstrijskega poslanštva pl. Storcka, da je bil prejšnji dan sklenjen ukaz glede umaknitve srbskih čet iz albanskega ozemlja in danes že izdano povelje. Srbske čete tekom 8 dni popolnoma zapustijo Albanijo.

Srbski poslanik na dunajskem dvoru, Jovanović, je posetil zunanjega ministra grofa Berchtolda in mu v imenu svoje vlade izjavil, da se je Srbija odločila ugoditi njegovim zahtevam in da bodo srbske čete zapustile albansko ozemlje že do sobote.

Srbska vlada bo zahtevala, da postavi mednarodna komisija tako mejo, da bo Srbija čimbolj zavarovana pred albanskimi napadi. Srbska vlada je po seji ministerskega sveta že odgovorila velevladim v tem smislu. Pašič je posetil po seji ministerskega sveta ruskega poslanika pl. Hartwiga in ostal pri njem poldrugo uro. Sestanku se pripisuje velika politična važnost.

Nagli odgovor srbske vlade na avstrijski ultimatum, je na Dunaju zelo presenetil. Dunajski merodajni krogi so nemalo vznemirjeni in iščejo z mrzlično naglico pravih vzrokov za nepričakovano hitro došli odgovor. Zlasti premišlujejo, če ne tiči tu morda kaka diplomatska protipoteza Srbije, ki se nahača v popolnem sporazumu z velesilami tripleentente. Zatrjuje se, da je dobila Srbija od držav tripleentente primerne garancije za varstvo svojih mej napram Albaniji in da je tripleententa obljubila Srbiji tudi nagrado za njeno trezno postopanje, s katerim je prenečala izbruh nevarnih evropskih konfliktov.

Avstrijski poslanik v Parizu izjavlja, da je vzela francoska vlada obvestilo o avstrijskem ultimatu Srbiji sicer na znanje, vendar pa si je pridržala pravico, da natančneje preštudira vzočke, ki so dovedli Avstrijo do tega nepričakovega koraka. Francoska vlada hoče izvedeti od Avstrije, če je pripravljena po odhodu srbskih čet iz Albanije prevzeti tudi garancije, da bosta srbski teritorij in obmejno ozemlje varna pred napadi albanskih vstajsev.

Politični pregled.

Lex Koilsko. — V spodnjeavstrijskem deželni zboru je bila včeraj sprejeta postava, po kateri se določa edino le nem-

ščina za učni jezik na nižjih in srednjih šolah na Spodnjeavstrijskem. Dalo se je tudi nalag dež. odboru da stopi z deželnimi zbori v Solnogradu, na Voralberškem in Zgor. Avstrijskem v zvezo glede nemške narodne obrambe.

Odstop južnega dela Tirolske Italiji. — »Giornale d'Italia« v Rimu je priobčil dopis, v katerem se zatrjuje, da je Avstrija pred letom dni ponudila Italiji Južno Tirolsko, zahtevaje za to kot kompenzacija popolno svobodne roke v Albaniji... San Giuliano je ponudbo odklonil, kajti kaj bo Južno Tirolsko proti aspiracijam Italije na Balkanu!

Domače vesti.

Drevi in v četrtek, dne 23. t. m. se vrši v Trgovskem domu predavanje s skioptičnimi slikami o VI. slovanskem zletu v Pragi.

Personalne spremembe pri južni železnici. — Za postajnega načelnika je imenovan g. R. Jakhel iz Ljubljane za Zalog, postajenačelnik iz Zaloga g. Drag. Štefin je imenovan za načelnika v Št. Petru na Krasu, dosedanji postajenačelnik v Št. Petru na Krasu g. Arhar je premeščen v Beljak. Iz Gorice je moral iti radi šikaniranja goriškega »kapota« Lajoša g. Lavrič v Gradec. Asistentje: g. Deveta: Viktor je premeščen iz Logatca v Trident, Šegula Rudolf iz Hrastnika v Zidani most, Černe Jos. iz Hrastnika v Logatec, Zapečnik Iv. z Zidanega mosta v Maribor, Ljupša Franc iz Logatca v Hrastnik, Seljan Anton iz Sežane v Opčine. Na novo je sprejetih 10 uradniških aspirantov, s katerimi Nemcev. Upokojen je Henrik Stimpfel, višji nadzornik, predstojnik tržaškega inšpektorata in prometni referent.

Narodna Prosveta je društvo, ki priredi zopet dvanajst javnih predavanj v veliki dvorani Trgovskega Doma, kakor lani. Goriški Slovenci! Udeležite se nastopnega sobotnega predavanja kakor tudi naslednjih polnoštevilo!

Ne pozabite, kako lepo so uspela lanske predavanja Narodne Prosvete v Gorici. I letos smo jih priredili, in ne le dvanajst odličnih predavanj v Gorici, marveč tudi po deželi. Udeležite se teh predavanj v polnem številu, pokupite sedeže, napolnite stojišča, prihajajte točno, privedite seboj i domače! To velja vsem slojem goriških Slovencev, meščanstvu in delavstvu, uradniku in dijaku, našemu dičnemu ženstvu, izkratka vsem.

Prof. dr. Fran Ilešič, predsednik Matice Slovenske in član Jugoslovanske Akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, bo predaval v »Narodni Prosveti« (veliki dvorana Trgovskega Doma) v soboto 25. t. m. točno ob 8. zvečer in sicer »O zgodovinskem pomenu balkanskih vojen«. To predavanje bo velezanimivo za vsakogar; saj še vedno občutimo v sebi ponos na veliko zmago jugoslovanstva nad Turki in kasneje nad zmago robstva nad nesrečnimi, od tuje, sebične strani naščuvanimi Bolgari. Pridite vsi na sobotno predavanje, — pokažite, da zna goriški Slovenec ceniti tako odličnega kulturnega delavca, kakor je g. predavatelj. Lani je dr. Ilešič predaval dvakrat, prvič ga je poslušalo nad 400, drugič do 600 poslušalcev! Letos jih mora biti še enkrat toliko!!!

So že začeli! — Plakati za predavanja »Narodne Prosvete« so že zopet tako prirepljeni, da se vidi namen. Oglji in robovi so puščeni brez lepila, da štrle vstran in vabijo laško mularijo: »Strgaj me, strgaj me.« — temu vabilu se naši dični mladostniki le neradi odzovejo. Včasih so rabili tudi palice, sedaj pa je gospod plakater obesil naše plakate tako nizko, da jih doseže že vsak nadebuden vrzotar. Edini odgovor na take in podobne nesramnosti je čim številnejši obisk naših predavanj. Na sydenje pri njih!

H koncertu Jaroslava Kociana. — P. T. občinstvo opozarjamo, da koncert prične točno ob 8. uri zvečer. Ker bo med posameznimi točkami dvorana zaprta, je treba, da vsak pravočasno zavzame svoj prostor. Vstopnice je dobiti v trgovini A. Gabršček v Trgovskem domu, na dan koncerta na pri blagajni pred vhodom v dvorano. Blagajna se odpre eno uro pred pričetkom koncerta.

»Zeit« je pisala dne 11. novembra m. l.: »Umetnik igra s suverenim obvladovanjem svojega instrumenta. Plemeniti ton, ki odzvanja iz njegovih strun jasno i svobodno, in njegovo izpiljenje, kar je tehniškega, je treba slaviti pri Kocianu.« »Neues Wiener Journal«: »Kocian je navedušil občinstvo kot uzor slovanskega umetnika, po svoji veliki zmožnosti.«

Tako in jednako slavijo Kociana povsodi, kjer nastopi. Lani je absolviral Kocian v Evropi 100, v Ameriki pa 60 koncertov. Povsodi so ga občudovali in slavili.

Jaroslav Kocian velja splošno za virtuozna prve vrste. Posebno hvalijo njegovo čudovito tehniko in pa njegovo čustveno igro. Nastopil je z največjimi uspehi v Evropi in Ameriki in si pridobil naslov svetovni mojster. Jutri bo mogla Gorica zopet občudovati tega izrednega umetnika!

Novo društvo. — V nedeljo dne 26. t. m. se bo vršil pri Jelenu ob 10 in pol predp. ustanovni občni zbor društva: Podporni zalog Simon Gregorčič za uboge učence c. kr. slovenske državne gimnazije v Gorici in sicer s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje pravil. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti. Vabljeni so vsi mladino-ljubi.

Umrl na cesti. — Sinoči okoli 3/4 na 6 je zavrela kri Avgustu Peratu, nadsprevodniku južne železnice, ko je šel na Korsu Frana Josipa. Nabralo se je okoli njega polno ljudi. Nesrečežu so nomačali kolikor se je dalo — pa vse zaman. Izdihnil je na cesti. Pokojnik je bil ietičen in sicer v prvem stadiju. Jetiko si je nalezel od nokojne soproge, ki je tudi umrla pred kratkim. Ko se je doznalo slučaj, se je telefoniralo s postaje k zdravnikom. Toda zdravnik je prišel le okoli 8. ure zvečer! Človek, ki mu pride slabo v mestu, mora umreti brez zdravniške pomoči na cesti! Ljudje so se opravičeno zgražali. Čudimo se tudi temu, da nima policijski urad v novih lokalit telefon. Za tak urad je telefonska zveza vendar neobhodno potrebna.

Podružnica S. P. D. v Gorici priredi v nedeljo dne 26. oktob. 1913. izlet na Trstelj (643 m). Odhod iz Gorice z državnega kolodvora ob 8'7 dopoldne, ali pa z južnega kolodvora ob 8'11 do Volčje drage. Od tod čez Renče na vrh Trstelia in čez Lipo v Komen. Povratek na Ribenberg ali pa na Štanjel. Nekoliko prigrizkov za pot ne bo škodilo.

Gledé vabljenja na psihiatrični kongres, ki se je vršil v Gorici, smo dobili od strani gospoda primarija umobolnice dr. Fr. Göstla to-le pojasnilo: »Ker se čujejo razni očitki glede povablencev na psihiatrični kongres — in so ti prešli že tudi v Vaš list, mi bodi dovoljeno, da stvar nekoliko pojasnim. Zadnji kongres v Gorici ni bil obče zdravniški (h kateremu ima pristop vsaki kolega, ki uplača določeno svoto) temveč strokovni, kakor ga priredi »zveza avstr. psihiatrov« povodom svojega občega zbora vsako leto v kakemu drugem avstr. mestu. Tudi na prvem v Lincu in na drugem v Pragi niso bili vabljeni zdravniki dotičnih mest, in to je bil najbrž uzrok, da se ni to zgodilo niti v Gorici: dasi sva direktor dr. Fratnich in jaz nasvetovala predsedstvu zveze, naj povabi k predavanju vse goriške kolege. Vabila na banket so izšla od deželne odbora, ki je banket priredil. K ogledu zavoda bili so lanske leto povabljeni vsi goriški zdravniki, a odzvalo se jih je le pičlo število. Sicer si ga pa lahko vsak zdravnik ogleda, ki se zanima zanj, kedar mu je drago. Da je bil vabljen na kongres predsednik sodišča in državni pravdnik, ima pač svoj uzrok v nekaterih važnih referatih in predavanjih, tičočih se juridičnih vprašanj in sodno-zdravniške prakse. Ker so javne umobolnice v Avstriji deželni zavodi, zdravniki člani psih. zveze torej zvečine ob jednem deželni uradniki — in ker se poleg tega obravnavajo tudi administrativne zadeve, — je umevno sodelovanje raznih deželnih delegatov in uradnikov pri vseh naših kongresih. Toliko, da se ne širijo kriva umevanja ter ne iščejo osebne žalitve.«

Porotna razprava. — Danes se je pričela za dva dni določena porotna razprava proti Antonu Marchioli in Ivanu Bertozu radi poskušene tatvine v davčnem uradu v Červinjanu. Razpravi pred-

seduje dvorni svetnik Caza'ura. Prisednika sta svetnik Sterle in sodnik Leoncelis; državno pravdnitstvo zastopa dr. pravdn. namestnik Zorzi. V blagajni je bilo takrat denarja v gotovini K 13.771.75, po tem so bile v blagajni hranilne knjižice z Monta za K 133.049'04 itd. Oba obtoženca pravita, da sta nedolžna. Bili so pa v starih; ali dva sta bila ušla, aretirana sta bila le Marchioli in Bertoz. Razsodba prihodnjic.

Trgovski tečaj. — Opozarjamo vse one, ki so se vpisali da bodo obiskovali trgovski tečaj, da se gotovo zglasijo v četrtek v šoli točno ob 8. uri zvečer. Onih, kateri se ne oglasijo v četrtek, se ne bo moglo več sprejeti.

»Goriško učiteljsko društvo« bo imelo svoje zborovanje v četrtek, dne 6. novembra 1913. v Gorici v dvorani »Trgovskega Doma« ob 10. uri dop. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. »Izkušnje učiteljeve o delazmožnosti otroške pameti«, predava tovariš E. Praprotnik. 3. Naše gmotno stanje. 4. Razni predlogi. Odbor.

»Goriška Slovenska Mladina« naznanja, da se otvorijo vsakoletne običajne plesne vaje, ki se bodo vršile ob nedeljah in praznikih od 2¹/₂—3¹/₂ za navadne plesne začetnike in od 3¹/₂—8 za sestavljene plesne. Otvoritvena plesna vaja se bo vršila prihodnjo nedeljo 26. t. m. od 5.—9¹/₂ ure popoldne z vojaškim orkestrom v veliki dvorani Trgovskega Doma. Vabila se razpošiljalo v naslednjih dneh; kdor bi pomotoma vabila ne prejel, naj se zgleda pri kakem odborniku ali pa ob otvoritvi pri blagajni v Trgovskem Domu. — Odbor.

Gad je pičil v soboto 15 letnega dijaka tukajšnje realke Ignaca Drozga. Zgodilo se je to ob Soči. Pomagal mu je realec Fran Neumeister, ki ga je spravil tudi v lekarno na Korsu, kjer je dobil Drozga potrebno zdravniško pomoč ter je sedaj izven nevarnosti. Zahvaliti se ima za življenje v glavnem svojemu vrlemu tovarišu.

Žunan v Fari, po imenu Mreule Angelo, je odstavljen, ker je pod obtožbo radi krivega pričevanja v nekem procesu radi žaljenja veličanstva. Bate je ovaden tudi radi podkupovanja pri volitvah.

»Central Bio.« — V nedeljo smo prisostvovali predstavam z vojaškim koncertom, ki so bile prav dobro obiskane. Take predstave s koncertom so nam obiljubljene tudi za prihodnje nedelje, kar je jako hvalevredno. Od danes, 21. t. m. naprej se predstavlja velik Zola-jev roman »Germinal«, ki nam prednaša v filmu veselje in trofenje rudarjev, njih ljubezen in sovraštvo in pretresljive prizore, ki se dogodijo pod zemljo pri rudniških katastrofah.

Zubleno — našeno. — Našla se je mala možka žepna ura »Urania«. Kdor jo je zabil, naj se zgleda v našem upravnistvu.

Domača politika.

Naš Wieser na državnem kolodvoru se čuti sicer precej varnega pod zaščito »Volksrata«, vendar za časa zasedanja goriškega deželnega zbora ni mogel mirno spati. Bal se je dan na dan, da zdajpazda bo podana gorka interpelacija o razmerah, katere je on ustvaril na goriski državni postaji, da bodo imeli v železniškem ministerstvu zbran material, zaup tako obtežen. Tam pod Stabalpe na Štajerskem strepeta kmet, če se mu omeni še vedno neznan zver, ki mu trgajo govejo živino, Wieserja pa je še huje pretresala misel na interpelacijo, ki razkrije v nebo vpijoče krivice, ki se godijo Slovincem na državnem kolodvoru v Gorici. Kar je preveč, je preveč. V železniškem ministerstvu morajo vzeti v preiskavo vse razne dogodke na državnih postaji v Gorici in ti so taki, da podijo Wieserja iz Gorice, pod težo teh mora pasti Wieser in oditi. Žal, da je bil deželni zbor odgoden; Wieser se je morda oddalnil, ali le za trenotek, kajti vse zlo početje Wieserjevo v Gorici pride na kompetentna mesta, ki morajo napraviti red na državnem kolodvoru v Gorici ter ustaviti gonjo proti Slovincem! Človeške in pravične razmere morajo zavladati na tej postaji, ne da se bo dalje tem trgalo in ubijalo Slovence, kakor zveri pod Stabalpe mrevarijo živino!

Nova nemška nevarnost za Gorico in Solkan. — Zatrjuje se, da v Gorici poleg državnega kolodvora postavijo takozvani »Rangierbahnhof«; to bo velik kolokvor za ranžiranje vlakov, potem bo goriška postaja menda največja na novi planski železnici. Na ta novi kolodvor pa bo treba dosti uradnikov in drugega osebja. Morda bo treba do 150 uslužbencev. To pomeni 150 družin! Kolodvor se ima razprostrati na Solkanskem svetu. Če pride dosti Nemcev, in te bo hotel imeti »Volksrat«, ki je vsegamogočen in ukazuje ministerstvom, potem bo kmalu nemška šola tudi v Solkanu in heilovsko izzivanje. Če računamo družino le na tri osebe, imamo že skoro 500 oseb! — Opozarjamo naše poslance na načrt ranžirskega kolodvora v Gorici-Solkenu, da se zavzamejo pravočasno za to, da ne bodo tam uslužbenci zopet skoro sami Nemci v uradništvu in delavstvu.

Če bi imeli Lahij v Gorici razsodne voditelje, bi se skupno z nami postavili po robu nemški invaziji. Ta invazija je nevarna Gorici; ta invazija utegne privleči s seboj tudi nemške trgovce in obrtnike, kakor je bilo že pisano v graških listih. Naj bodo prepričani Lahij v Gorici, da bodo oni več trpeli pod nemško invazijo kot pa Slovenci. To jim povemo že danes, ko je še čas, znatno jo omejiti, če že ne popolnoma ustaviti. Ali kako so slepi v tem oziru, nam je spričal v največji meri dan 7. septembra v Gorici; to nam je spričala tudi okolnost, da so pred leti obdržali oni Wieserja v Gorici, ko je bilo že na tem, da bo premeščen iz Gorice. Obljubil jim je samo to, da ne bo delal proti Lahom in pomagali so mu, da je ostal; tako jim je narekovalo sovraštvo do Slovencev. Še britko se bo to maščevalo nad njimi, ako se sedaj, v zadnji uri ne spametujejo in krenejo s Slovinci na skupno pot v boj proti nemški invaziji, katera ni nič manj naperjena proti Lahom kakor proti Slovincem.

Prosveta.

Socialna Matica v Gorici bo imela svoj letni redni občni zbor dne 26. t. m. dopoldne ob 10. uri pri »Zlatem jellenu« v Gorici z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. sprememba pravil; 5. proračun in knjižni program; 6. slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti, veljajo dotične določbe pravil. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se obč. zbora udeležijo.

Socialna Matica izda za leto 1913. naslednja izdavanja: 1. Dr. Karel Slanc — »Zadnja in njen pomen o razvoju človeštva«. 2. dr. Boris Zarnik — O bistvu življenja. 3. dr. Ivan Žmave — Ozdravljenje socialnega življenja. 4. Ferdinand Seidl — Geološki izprehodi po Goriški okolici. — Zarnikov spis je ilustriran s 6. Seidlov pa s 14 podobami. — Skupni obseg vseh štirih knjig znaša nad 18 tiskovnih pol, kar je za prvo leto že po obsegu zelo lep knjižni dar. — Vsebinska pa je take vrste, da moremo mirno trditi, da je ž njimi izpolnena občutna vrzel naših književnosti. — V posebni meri velja to za oba prirodoslovna spisa, ki bosta vzbudila pozornost. — Tisk in vezba bosta končana približno v treh tednih, nakar se začne z razpošiljanjem. — Opozarjamo na to naše c. gg. poverjenike in člane ter vabimo na pravočasni številni pristop k tej prepotrebni knjižni organizaciji. — Članarina znaša 5 K. za učiteljsko, dijaštvo in delavstvo 3 K na leto.

Predavanja na Krasu. — V Temnici je predaval g. dr. B. Vošnjak o Slovincih in Jugoslovanih. V Komnu je predaval g. dr. Just Bačar o doživljajih slovenskega zdravnikarja v balkanski vojni. Predavanje je bilo dobro obiskano. Ljudstvo je hvaležno za taka zanimiva predavanja, kakoršna daje sedaj Narodna Prosveta po deželi.

Predavanje v Trzinu. — V soboto je predaval v Trzinu g. dr. Dereani iz Gorice o higijeni. Predavanje je uspelo dobro. Navzočih je bilo do 80 poslušalcev iz vseh slojev. Udeležilo se je predavanja polnoštevilno tamošnje delavsko izobraževalno društvo. Navzoča sta bila tudi g. Ivan Hribar iz Lubljane in g. dr. B. Vošnjak iz Gorice. Predavatelju se je zahvalil g. Gergolet, tajnik društva, želeč še več predavanj v provzbujo tržiškega Slovenceva.

Predavanje v Solkanu. — V soboto je predaval v Solkanu v Mozetičevi dvorani g. dr. Drago Marušič. Navzočih je bilo okoli 50. Podal je kratak oris slovenske politične zgodovine. Vodilna misel: potreba politične izobrazbe, da dosežemo narodno osamosvojitve.

DOPISI.

Iz goriške okolice

Automobilna zveza med Gorico in Postojno je bila v zadnji »Soči« v nekem dopisu hvaljena radi udobnosti, ki jih nudi. Stva pa ni tako fina kakor zgleđa. Ljudje se pritožujejo, da je vožnja predraga in da se je ne morajo ne bogatini posluževati. Če bi se cene znižale, bi se promet povzdignil in bi podjetje tudi bolje rentiralo. — Ljudski glas je proti temu, da bi mu deželni zbor dovolil kako podporo. Gospodje se vozijo z avtomobilom, ti naj plačajo tudi višje vozne cene, da bi pa kmet s svojimi žulji podpiral podjetje, ki mu nič ne koristi, to bi bilo nezaslišano. — Slišali smo tudi pritožbo dveh gospodov, ki sta v nedeljo zvečer skušala ustaviti avtomobil nad Ajševico, ki pa se ni hotel ustaviti, dasiravno je bilo v notranjosti še nekaj stojišč prostih. Če avto ne mara potnikov, potem naj vpeljejo zopet staro pošto.

Sempas je velik kraj in okoli njega je nebroj vasi in vasic. In cel ta okraj nima brzozajavne zveze. Nujno bi bilo potreba zvezati Sempas z brzozajavo v Črničah, še bolj bi bilo pa, če bi se podaljšalo telefonično zvezo iz Staregore do Šempasa. To bi se obneslo, ker promet s Šempasom je velik.

Sokolski vestnik.

Telovadno društvo »Sokol« v Gorici priredi svoj običajni Martinov večer v hotelu »Zlati Jelen« v nedeljo 9. nov. To-liko v vednost cenjenemu občinstvu in slov. društvom.

Gospodarske vesti.

Novi semenj za živino in blago bo dne 5. novembra v Sv. Križu na Vipavskem.

Sladkor zopet dražji. — Samo nekaj dni nas je tolažila znižana cena sladkorja za 50 v pri kvintalu; sedaj pa je odbor kartela rafinerij sklenil zvišati ceno belega sladkorja za 75 v. Surovina se je zvišala za 20 v, odtod povišanje cene sladkorja. Kadar pa postaja surovina cenejša, takrat pa ne znižujejo cene tako hitro, kakor jo zvišujejo.

Deželni urad obče pokojninskega zavoda v Trstu. — Na odborovi seji, ki se je vršila 7. t. m., je načelnik poročal o številu zavarovancev in o finančnem položaju deželnega urada občega pokojninskega zavoda v Trstu sledeče: 1. oktobra t. l. je bilo zavarovanih pri deželnem uradu 7539 nameščencev, potom nadomestnih zavodih 2013. Odklonilo se je 1061 nastavljenec, ker niso bili podvrženi zavarovalni dolžnosti, izstopilo jih je 8334 in vloženi je bilo 20895 prijav. Od 1. I. 1909 — to je odkar je pričel poslovati pokojninski zavod do 31. XII. 1912 se je predpisalo zavarovalnih premij v znesku K 6631.335 in od 1. I. 1913. do 30. IX. 1913 pa K 1363.568. Ako se odštejejo od vseh predpisanih premij (7.994.903) vplačane premije (K 7.096.091'86), ostane zaostanek K 898.811'04 to je 11'25% predpisanih premij. Ta zaostanek se ima deloma pripisovati dejstvu, da imajo pravni pomočki proti odlokom pok. zavoda odložilno moč. Od 1. I. 1913 do 31. VIII. 1913 se je izplačalo 21 enkratnih odpravnih vdovam, oz. osirotelim otrokom v skupnem znesku K 30780 in v isti dobi se je vrnilo premij in premijskih rezerv iz zav. dolžnosti izstopivšim članov v znesku K 84.032'78. Rent za onemoglost, vdovskih rent in vzgojevalnih prispevkov je bilo likvidiranih za letnih K 2350.

Canadian Pacific Railway.

Poročali smo v soboto, kaj se je zopet razkrilo v naši ljubi Avstriji! Slovita družba Canadian Pacific Railway je spravila, kakor so konstatirale vojaške obla-

sti, v desetih mesecih v Kanado 170.000 mož, ki so še pod vojaško obveznostjo. 10.000 je takih, ki sploh še niso bili pri naboru. Glavni jih je pobrala iz Galicije. Preskrbovala je izseljencem ponarejene potne liste, ruske potne liste in njeni agentje so znali prislepariti za izseljence celo vojaške maršrute, da so se vozili po znižani ceni in brez nevarnosti po železnici. Z Ogrskega so vozili v avtomobilih ljudi, katere so čedno oblekli, da nikdo ni slutil v njih kakih izseljencev. Družba je imela velikansko organizacijo in na razpolago milijone. Zapletene so v to nečedno reč tudi razne višje osebe in nekateri duhovniki.

Škandalna afera paroplovne družbe »Canadian Pacific Railway« se razvija vedno lepše. Vlada je zaprla vse agenture družbe po Avstriji in odvzame družbi koncesijo. Aretiranih je bilo veliko število družbinih agentov. Preiskovalni sodnik na Dunaju preiskuje konfiscirane knjige in spise in kakor se zatrjuje je našel v zaplenjenih spisih silno obtežilnega materiala. Velika večina dunajskih dnevnikov je dobivala od družbe subvencije, mnogo dunajskih žurnalistov je bilo podkupljenih. Kompromitiranih je več politikov in žurnalistov. V zaplenjenih knjigah se nahajajo imena vseh onih poslancev, ki so prejeli od družbe denar in zaznamovane so tudi natančne svote, koliko je kdo prejel.

V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da bo uvedla zbornica posebno parlamentarno preiskovalno komisijo, ki naj dobro posveti v to gnezdo korupcije in gnilobe.

Vedno hujša razkritja o delovanju »Canadian Pacific« prihajajo na dan. Sedaj je dokazano že tudi to, da je imela družba v svoji službi dva uradnika iz ministerstev, in sicer je eden dvorni svetnik, drugi nadkomisar v trgovskem ministerstvu. Družbi sta dobro služila tudi dva okrajna glavarja v Galiciji. Kompromitiranih je tudi več poslancev, tako Oncul in Petricky; družbi je šlo na roko tudi več ogrskih politikov, ki so obljubili družbi izposlovanje koncesije, da bi smela tudi iz Ogrske prevažati izseljence; doslej tega še niso bili mogli doseči. V Galiciji je bilo doslej aretiranih nad 100 oseb, med njimi policijski in žandarmerijski organi.

Razne vesti.

5 levov je ušlo v Lipskem cirkusu Barnum; voz je namreč trčil v električno cestno železnico. Vseh 5 levov so v kratkem času ustrelili, tako da ni bilo nikake človeške žrtve.

Velika nesreča na železnici v Ameriki. — V državi Teksas je padel vlak s topničarji z mostu v globočino. 20 vojakov je bilo takoj mrtvih, nad 100 težko ranjenih.

Brahms in »športka«. — Slavni skladatelj Brahms je bil strasten kadilec, zato pa ni prav nič zbiral. Viržinka ali najdražja egiptovska cigareta ali pa krajcarska (to je bilo še v starih časih) športka, njemu je bilo vseeno. Erik Wolf, prerano umrl skladatelj, ki je uglasbil našega »Zlatoroga«, je rad pravil, kako je bil nekoč obdarjen od Brahmsa z eno cigareto. Komaj je imel konservatorij za seboj, ko je že smel igrati iz svojih kompozicij pred

(Dalje na četrti strani.)

Nov vozni red. — Poštna direkcija v Trstu je s 15. t. m. uveljavila nov vozni red poštnega avtomobila Sv. Lucija-Bovec in obratno. Nov vozni red, ki je veljaven od 15. t. m. se glasi:

zjut. pop.	Imo postajo	km. zjut. pop.
6.25 2.40	odh. Bovec . . . . . dolh.	45 9.51 6.54
6.45 3.00	odh. Žaga pri Bovec	38 9.29 6.32
6.54 3.09	odh. Srpentica	30 9.20 6.23
7.11	odh. Trnovo	30 . . . . . 6.02
7.39 3.53 21	odh. Kobarič	24 8.39 5.41
7.46	odh. Idriško	22 . . . . . 5.25
— 4.34 35	odh. Perše	10 . . . . . 4.50
8.32 4.46 38	odh. Tolmin	7 7.42 4.42
8.58 5.13 43	odh. Sv. Lucija poš. urad	2 7.21 4.21
9.04 5.18 45	odh. Sv. Lucija žel. postaja odh.	7 7.05 4.05

Vozi celotno.

Avtomobili imajo zvezo:		odhod
Do brz. jes.-Trst št. 701 odh.	Sv. Lucija-Tolmin	zjut. pop.
Do brz. Trst-jes št. 704 odh.	" " "	9 20
Od oseb. jes.-Trst št. 14 doh.	" " "	9 58
Trst-jes št. 14 doh.	" " "	4 . . . . . 3.57
Do brz. jes.-Trst št. 707 odh.	" " "	5.47
Do oseb. Trst-jes št. 18 doh.	" " "	7.04
Do brz. jes.-Trst št. 702	" " "	8.11
Do oseb. jes.-Trst št. 705 doh. sv. Lucija-Tolmin	" " "	— . . . . .
Poštna zveza Rabelj-Bovec, dohod Bovec	" " "	6.50
Do brz. jes.-Trst št. 705 doh. sv. Lucija-Tolmin	" " "	6.33
Od oseb. jes.-Trst št. 14	" " "	6.02
Od oseb. jes.-Trst št. 41	" " "	6.32
Poštna zveza Bovec-Trbič, dohod Bovec	" " "	12.30

Brahms: Brahmsu so kompozicije zelo ugajale in hotel je Wolfo to pokazati. Pa ga vpraša, če kadi. Wolf pritrudi, nato pa seže Brahms v žep in pravi: »No, bova pa eno »nobel« pokadila in mu da fino egiptovsko cigareto. Wolf vzame ves vesel cigareto in jo vtakne v žep. Brahms ga začudeno vpraša, zakaj si ne prižge takoj cigarete. Wolf mu pa odvrne, da si bo spravil cigareto, ker od Brahmsa se ne tlobi vsak dan cigarete. Na to pa je mojster nanovo odprl svojo dozo in pravi: »Potem mi pa dajte nazaj fino cigareto, za to pa zadostuje čisto dobro — športka«.

Podmorski predor med Angleško in Francosko. — Ni še povsem dograjeno veliko delo, ki spaja dvoje največjih morji, ko že poročajo listi o novem velikem delu, ki ga misli dovršiti neutrudljivi človeški duh. Po Sueškem prekopu, po Panamskem kanalu pride na vrsto podmorski tunel med Francijo in Anglijo. Že l. 1838. je nastala misel zvezati Francijo in Anglijo potom podmorskega predora. Misel je imela tudi mnogo pristašev in bi se gotovo uveljavila, če ne bi bilo političnih vzrokov proti uresničenju te vzvišene misli. Ali angleški narod se je takrat bal, da ne bi porabili Francozi predora in da ne bi nekoga lepega dne napadli Angleži na suhem. Takrat je bilo namreč še veliko nasprotje med Angleži in Francozi. In tako je bila misel tunela za enkrat pokopana. Ali ideja tunela ni spala temveč je pridno dobivala novih pristašev in tako je nastala že l. 1875. družba, ki je hotela zgraditi predor in ki je tudi že imela zagotovilo denarne pomoči od strani francoskih bank. Denar je bil tu in tako so mogli v 80. letih že pričeti z delom. Začeli so vrtati na dveh krajih nakrat in sicer v Shakerpeare Cliffe pri Dovru in pri Sangatte pri Calaisu. Skopali so že 50 m globoko in začeli vodoravno kopati že pod morsko gladino. Nadaljno delo je pa preprečila angleška vlada, ki je iz političnih ozirov preprečevala daljno graditev prekopa. Tako je uresničenje ideje zopet počivalo.

Na francoski strani so stroji še ohranjeni in poskusi so pokazali, da je ves zgrajeni prekop še čisto uporaben in da nikjer ni propuščal vode. Vzrok, da ne propuščata voda leži v geološkem sestavu zemlje. Kjer bo kanal se nahaja namreč 200 debela plast krede, ki ne propuščata vode. Radi večje varnosti bodo pa obložili to plast z 50 m debelo plastjo kamna, ki bo nekak varstven oklep plasti iz krede.

Sedaj pa vladajo prijateljski odnošaji med Francijo in Anglijo in tako je odpadel edini vzrok, ki je oviral gradnjo prekopa. Tu vidimo, kako narodno zблиževanje rodi kulturne dela. Dela bodo nadaljevali tam, kjer so jih morali ustaviti pred tridesetimi leti. Zgradili bodo dva predora, vsak bo imel 6 metrov prereza. V sredi se bo pa nahajal tretji manjši predor takozvani »Drainagepredor«, ki bo namenjen eventualni talni vodi in drugi, ki bi prišla vsled snaženja v predor. Oba glavna tunela bosta pa zvezana med seboj s posebnimi prekopmi, ki bodo 7 m dolgi, tako da bo prehod iz enega prekopa v drugi mogoč. V tunelu bodo seveda tudi veliki ventilatorji, ki bodo dovajali vedno sveži zrak. Prekop bo 51 km dolg. Inženirji računajo, da zgrade s 4000 delavci tunel v sedmih letih. Vozila bo električna železnica. Kot računajo se bo promet med Francijo in Anglijo vsled predora podvojil in zveza med obema državama bo tudi še enkrat krajša. Predor se bo pa tudi obrestoval, kot so izračunili inženirji. Tako bo prišel potem vsakdo hitreje in ceneje iz Anglije v Francijo. Še vedno pa se boji Angleška, da ne bi Francozi uporabili tunela v vojaške namene. Zato zahteva Anglija, da se zgradi pri Dovru velika trdnjava z mogočnimi topovi, ki morejo v par urah uničiti predor. In to se bo tudi zgodilo in s tem je mogoče, da bodo že l. 1920. se vozili prvi potniki 50 m pod morjem iz Francije na Angleško in obratno.

Trst kot tržišče dalmatinskih in istrskih vin.

— V izveštvju tržaške trgovsko-obrtnice zbornice najdemo mnogo zanimivih podatkov o trgovini z vinom v Trstu, kot tudi predloge, kako pospešiti vin-

sko trgovino v Trstu. Lansko leto je vinska trgovina iz Trsta v prekomorske kraje (Južno Ameriko) zelo narasla: L. 1910. je šlo v Argentinijo 1182 kvintalov vina, l. 1911. 1797 kvintalov in l. 1912. že 9329 kvintalov vina. V Brazilijo je narasel uvoz tržaškega vina od 789 kvintalov iz l. 1910. na 881 kv. v letu 1911. in na 1888 kv. v l. 1912. Izvoz vina iz Trsta v evropske pokrajine pa stalno pada. Trst je izvozil v

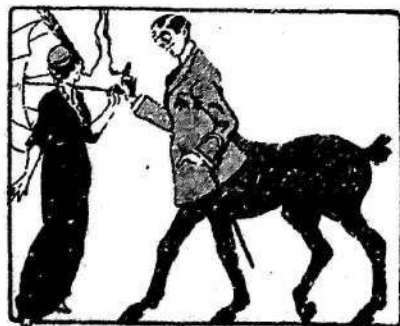
	l. 1910	1911	1912
Srbijo	4400	8000	3300
Švico	4300	1300	700
Nemčijo	19000	16000	16200

Ali za Nemčijo namenjeno vino je večinoma grškega izvora. Srbija bo krila sedaj svoje potrebe z lastnim vinom iz novih pokrajin, Švica je pa odpadla vsled carinskih določb. Poleg tega pa dobiva Genova in Hamburg vedno večji pomen v vinski trgovini. Spremembo temne bodočnosti more pa doseči le avstrijska vlada, da izposluje spremembo carinskih določb v Švici. Pa tudi trgovina z domačimi vini nazaduje. L. 1908. je monarhija pridelala 16 milijonov hl vina, l. 1909. samo 8 milijonov hl in l. 1910.—1912. le 6—7 milijonov hl. Skladišča starega vina so izčrpana in zato se krije komaj konzum v Avstriji sami. Za Goriško, Trst, Istro in Dalmacijo je bila sicer mala množina vina ugodna, ker vino se je precej podražilo in razpečavanje je bilo lahko, ali v splošnem je imela trgovina od tega škodo. Kake važnosti je Trst po svojem položaju za vinsko trgovino, kažejo naslednje številke. Če računoma ceno hl v Istri in Goriški na 35—45 kron, v Dalmaciji na 45—60 kron in za Kranjsko na 40 kron, potem je vredno vino, ki ga pridelala Dalmacija (1,200.000 hl) 60 milijonov kron, istrsko vino (400.000 hl) 16 milijonov kron in Goriško in Kranjsko 16 milijonov kron, kar znaša skoraj 100 milijonov kron. Torej vsota, ki že nekaj pomeni. L. 1910. je znašal import vina v Trstu 457.252 kvintalov, l. 1911. 341.440 kvintalov in l. 1912. 384.420 kvintalov. Sam pa je porabil od tega l. 1910. 206.000, l. 1911. 157.000 in l. 1912. 135.000 kvintalov vina, dočim je pa Reka porabila sama le 40.000 kvintalov ostaja za reško trgovino l. 1910. 350.000, l. 1911. 220.000 in l. 1912. 350.000 kvintalov vina torej letno približno 1000 vagonov več. Da ni to zdravo je razumljivo, saj izhaja vino večinoma iz Avstrije in ne iz Ogrske, dobiček imajo pa ogrske železnice in ogrski trgovci. In to predvsem radi tega, ker nima skladišč. Upati pa je, da postane to bolje, ker se je vlada začela zanimati za vinsko trgovino v Trstu. Tako bo sedaj zgrajeno na molu Sanità prepotrebno skladišče in tudi za znižanje transportnih stroškov so sklenjene potrebne preuredbe, ki bodo dvignile Trst in mu dale ono mesto, ki bi ga z ozirom na svojo lego moral imeti.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabrček odgov. J. Fabčić.
Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorac«.

Steckenpferd lilijno mlečnato milo

od tvrde Bergmann & Co., Tetschen na Labi
ostane nedosegljivo prej in slej v svoji neinvincibilnosti proti pegam in je neizogibno potrebno za unno negovanje kože in lepote. To spričujejo priznana pisma, ki nam dohajajo vsak dan. Dobiva se po 80 vin. v lekarnah, mirodinicah in trgovinah s parfumi. Ravno tako izkušena je lilijna krema »Manera«, ki ohrani damam čudovito nežne roke. Dobiva se v tubah po 70 vin. povsod.

Kadite samo cigaretni papir
Centaur
kjer je najboljši

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglas obsežnejši so računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na delu (in celo v mestu) ni bilo ne posna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Sprejme se krepak učenc za steklarsko obrt, učenc, ki se je udiil že mizarstva ima prednost. F. Cvek, Kamnik (Kranjsko). 334—1

Trgovski pomočnik, špacerijske stroke, zmožen sloveskega in italijanskega jezika, želi primerne službe v Gorici. Blagohotne ponudbe na naše upravnništvo. 335—1

Glavosiv v dobrem stanu se proda. Pojasnila pri c. kr. poštnem uradu v Stanjeju na Krasu. 337—2

ODLIKOVANO

MIZARSTVO
: z električnim mehaničnim obratom :
ANT. ČERNIGOJ
Gorica, Tržaška cesta št. 18.

Izdeluje: vsa stavbena dela, okna, vrata, podlove. . . . .
Zaloga pohištva omare, mize, postelje, stolice, okvirje, blazine in šuste. . . . .
Zaloga: Strugarskih in rezbarskih izdelkov. . . . .

Prva kmečka gospodarska zadruga
v Selu na Vipavskem
registrovana zadruga z omejeno zavezo
vabi vsu svoje člane

k izrednemu občnemu zboru

kateri se vrši
**v Selu, dne 9. novembra t. l.
ob 10. uri predpoldne**
v zadružnih prostorih št. 12.
DNEVNI RED:

1. Morebitni predlogi zadružnih članov.
2. Razno.

ODBOR.

111 1 341—1

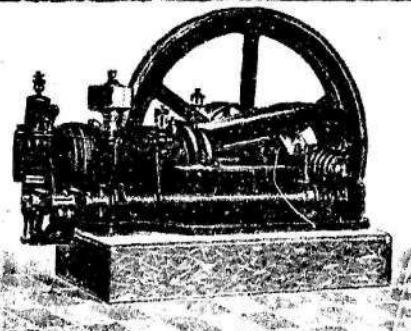
Glavna zaloga
Palma podpetnikov

A. Drufovka
Gorica, Raštelj 3.
Zaloga usnja.

Emanuel & Oskar Kraus
TRST,
Via S. Nicolò št. 2

Tehnični biro
ureditev kompletnih industrijskih naprav vseh vrst in električne luči in moči.

Glavno zastopstvo draždanske tovarne motorjev na plin prej Moric Hille v Dresden. Najstarejša tovarna motorjev na nafto, sesalni plin, benzin, benzol in plin. Nad 10.000 motorjev v obratu. Izredna odlikovanja. Stroji za izdelovanje opeke, vseh vrst za ročni in parni obrat. Raznovrstni stroji za obdelovanje lesa od tvrde Adolf Aldinger v Obertürkheim pri Stuttgartu. Universalni strugalni stroji okrogle žage, vrtalniki in izjedachi (Fräsmaschinen), razni brusilni stroji. Kompletne oprave za mizarске delavnice. Stroji za obdelovanje kovin, kovaške mize, vrtalni stroji, izjedachi itd.

Proračuni, ponudbe in tehnične informacije gratis in franko.

Goriška ljudska posojilnica

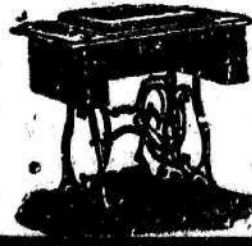
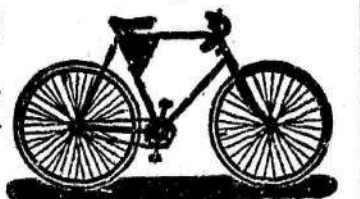
vpisana zadruga z omejenim jamstvom
(V lastni hiši, Gosposke ulice št. 7, l. radstr.) — Telefon št. 79
Račun poštne hranilnice št. 637.315.

Na občnem zboru dne 27. aprila 1913. se je določilo:
Hranilne vloge se obrestujejo po 5%. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega.
Vlagateljem so na razpolago hišni hranilniki.
Z zvišanjem obresti hranilnih vlog vsled splošnega podražanja denarja, zvišati so se morale sorazmerno tudi dosedanje 5%, oz. 6% obresti od posojil.
Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1912. s 6%.
Stanje 31. dec. 1912: Zadržnikov 1822 z deleži v znesku 57.912 kron. — Hranilne vloge: 1.022 156 05. — Poročila: 898 203 — Rezervni zaklad: 125 235 36 — Lastno premoženje: 383 926 76

Kupujte samo dvokolesa „Gerice“ in „Alfena“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke. Šivalni stroji Original Victoria so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in štikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk
GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.